

KRONIKA

KRATKOTRAJNO KOT TRAJNO

Romunski literarni časopis AMFI-TEATRU je v eni svojih zadnjih števil v rubriki EVENIMOND (dogodek) objavil pod naslovom Efemerul ca durabil (kratkotrajno kot trajno) krajšo recenzijo dveh slovenskih knjig, ki sta se v zadnjem času pojavili na romunskem knjižnem trgu.

KRATKOTRAJNO KOT TRAJNO

Pri nas slabo poznamo poezijo jugoslovanskih narodov. V zadnjih letih so predvsem naše literarne revije posvečale več pozornosti jugoslovanskemu pesniškemu pojavu, vendar v prvi vrsti makedonski liriki. To je razumljivo zaradi Struge, saj se je vsakoletni festival živo zapisal v srca naših pisateljev. V Strugi je prejel visoko odličje Nichita Stanescu, ki je bil velik prijatelj njihove dežele, in obletnica njegove smrti je bila v Makedoniji za tega pesnika pesnikov neke vrste žalni dan. Znano je, kakšnega pomena je osebno prijateljstvo za medsebojno spoznavanje literature. Vasko Popa in Miodrag Pavlović nista samo ugledna srbska pesnika, temveč sta tudi priljubljena prijatelja romunskih pisateljev. Ni čudno, da se pri nas počutita kakor doma. Tak je tudi Petre Cîrdu, ta subtilni pesnik in novinar, znan zlasti po svojih radijskih oddajah o kulturi v Novem Sadu. Cîrdu je nekaj let študiral v Romuniji zgodovino umetnosti, zato odlično pozna našo literaturo in naše duhovno življenje. Prevajanje mu ni samo preprosto prenašanje teksta v drug jezik, temveč si v prevodu prizadeva podati nespremenjen način in moč pesniškega mišljenja...

Antologija *Efemera mea* vesnice — Moja kratka večnost — objavljena v založbi Univers, je nova vez med romunskimi bralci in zanimivo liriko pesnikov v Sloveniji; doslej smo dobili v posebni zbirki samo pesmi Srečka Kosovela v prevodu Rada Cârncelija. Upoštevanja vreden je kulturni potencial majhne slovenske republike. V antologiji, ki jo je pripravil Petre Cîrdu, je zbranih dvanajst pesnikov, ki so vrhunski slovenski liriki v tem stoletju. Nemir, ki ga je bilo čutiti v evropski poeziji v zadnjih osmih desetletjih, ni mogel mimo Slovenije. V Kosovelovih pesmih najdemo tragični lirizem, izvirajoč iz ekspresionizma; za Kocbekov pesniški postopek je značilna konkretizacija objektivnosti ter neposreden stik z vsakdanjimi situacijami, kar velja tudi za pesmi Mateja Bora. Jože Udovič in Franci Zagoričnik negujeta zlagano romantiko ob zavračanju pesniških tipov, medtem ko Ivan Minatti skuša z blago preprostostjo odgovoriti na velika vprašanja bivanja. Iz te drobne antologije nam je najbolj znan pesnik Ciril Zlobec, prevajan v različne evropske jezike, lirik, ki ga vznemirja ideja o kratkotrajnosti in minljivosti vsega. Naslov pesniške zbirke je v resnici naslov njegove pesmi, sijajne v svoji elementarni goloti.

Pri nekaterih pesnikih iz te antologije preseneča ton dialoga, nezadržane izpovednosti, včasih s prizvokom veslega sarkazma (Lojze Krakar), šaljivega prozaizma (Tone Pavček), kjer manjkajo ironični toni, medtem ko Gregor Strniša kultivira lirizem, dobro zasidran v klasicističnih formalnih tradicijah z diskretnim sprejemanjem in razodevanjem čustev. Pri slovenskih pesnikih, ki so se uveljavili v zadnjih treh ali štirih desetletjih, je treba ome-

ni vitalnost notacije, poetični diskurs, ki si prizadeva, da bi se preoblikoval v nenehno zapisovanje misli in občutij. Tak je primer Nika Grafenauerja, pesnika subtilnega intelekta in z močno poudarjeno liriko.

Plod nadaljnjega zanimanja naših založb za slovensko literaturo je naj-novejša zbirka poezije *Jetnik telesa* (Prizonier al corpului) Cirila Zlobca. Prevajalca Zlobčeve poezije sta Štefan Augustin Doinaş in Petre Ȇrdu; prvi je tudi napisal predgovor, drugi pa sklepno besedo. Imeni prevajalcev jamčita, da je slovenski tekst kar najboljše prepesnjen v naš jezik. Zlobec je zanimiv literarni pojav tudi zato, ker z enako lahkoto piše v slovenskem in italijanskem jeziku. Rodil se je na meji dveh jezikov, v bližini Trsta, in je tipičen predstavnik tistega srednje-evropskega intelekta, kjer se zlivajo kulture in kjer se le-te soočajo s človeškimi dramami, porojenimi iz druge svetovne vojne. Ciril Zlobec ima partizansko preteklost; bil je aktivni član osvobodilne fronte, kar je tudi odločilno vplivalo na njegovo kulturno orientacijo. Na to dejstvo opozarja tudi št. Augustin Doinaş, ko poudarja pomen »eksistencialne dediščine« v »besedni avanturi«, estetski prečiščenosti novejših Zlobčevih ustvarjalnosti po prejšnji veliko močnejši stihijnosti. Debitiral je leta 1953 v zbirki *Pesmi*

štirih skupaj s Kovičem, Menartom in Pavčkom, ko je njegova pesem stala pod znamenjem močnega zapisovanja, nato pa je šla skozi destilacijo, ki ne zavrača stika z živo dinamiko resničnosti. Konkretno življenje je tudi zdaj temelj, na katerem gradi svojo linearno refleksijo. Njegova včasih razorožujoče preprosta govorica zgošča izkušnjo mišljenja, ki odstranjuje dramo hromečega dvoma. Ne da bi bila to poezija čustvenega zanosa, je Zlobčeva lirika izrazito vzpodbujajoča. Simbol plodnosti mu je vinska trta, ki s svojim sokom prenika skozi »našo dolgo zimo«. Lahno pripovedno čustvovanje privlači bralca, da raziskuje pomene drobnih dejstev ali vsakdanjih podob. A pisanje je odločno, saj piše avtor, ki ve, da je eden izmed temeljev življenja zajet v njegovi preprostosti. Naravno in plaho zdaj ta pesnik poje v zrelosti, ki stremlji k modrosti, vzvišeno in telesno ljubezen kot o resnični izpolnitvi svojega jaza. Odsotnost grozljivih videnj, blodnih obsedenosti je v Zlobčevi poeziji znamenje pravice do svobodne izbire mučnih vprašanj, ta pa izhajajo od drobnih »tekočih problemov«, ki jih poudarja v vprašanjih s pomenom onkraj vsake retorike. Štefan Augustin Doinaş in Petre Ȇrdu sta znala dati čisti zven temu nesofističnemu glasu.

Grigore Arbore

SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH IN TUJIH REVIJAH

Trojna številka sarajevskega časopisa *Lica* prinaša tematski blok o mladi jugoslovanski književnosti. V njem so zapisi o literaturi mlajših piscev v posameznih republikah, Srbija pa je predstavljena samo z vojvodinsko književnostjo mladih. O slovenski lahko preberemo dva prispevka. O mladi slovenski poeziji piše Jaša Zlobec, Andrej Blat-

nik pa o utripu slovenske mlajše proze in kritike.

*

Dve pesmi Nika Grafenauerja, *Kamen* in *Živeti*, najdemo v prevodu Špira Matijevića v majski številki *Letopisa* Matice srpske. Novejše številke še niso poslali. Sicer pa lahko v njej zasledimo še črtico *Noči*, ki jo je napisal Vladimir Pištalo, Boro Drašković pa je začel v obliki eseja objavljati dnevniški po-